

Az értékes előadás nyomán igen tartalmas vita alakult ki, amelyben összesen tizennégyen vettek részt (néhányan többször is szót kértek). Mivel az ideiglenes kiejtési kézikönyv elkészülésének ügye az év folyamán alighanem még egyszer bizottságunk napirendjére kerül, a gazdag anyagból ezúttal csupán három gondolatot emelek ki:

A jelen levő egyetemi és főiskolai tanszékvezetők (Nyíri Antal, Benkő László, Bakos József, Temesi Mihály, Bachát László) az előadó kérésére kivétel nélkül vállalták, hogy tanszékük munkatársai, dolgozói segítségével 1968 áprilisáig kicéduálazzák az Értelmező Szótár egy-egy kötetének teljes kiejtési — s ahol van: kiejtési értékű helyesírasi — anyagát.

Bencédy József felajánlotta az iskolák segítségét az ideiglenes kiejtési kézikönyv munkálataihoz (kérdőíves gyűjtés megszervezésére és lebonyolítására, körlevelek szétküldésére stb.).

Többen túlságosan feszítettnek találták a munkálatoknak Deme által vázolt ütemtervét, s úgy vélekedtek, hogy a kézikönyv megjelenésének időpontját a tervek realizálása érdekében távolabbra kell helyezni.

A vitát Deme László foglalta össze. Hogy a tervezett munkálatok minél előbb megindulhassanak, megkérte Nyíri Antalt, hogy tanszéke segítségével kísérletezze ki az Értelmező Szótár kiejtési szempontú feldolgozásának legésszerűbb módját, s az ezt tükröző, mintának tekinthető cédulaanyagot lehetőleg minél hamarabb küldje szét a többi érintett tanszék vezetőjének is. Deme László egyéb megjegyzései, valamint egy-két bizottsági szervezeti kérdés megtárgyalása után Lőrincze Lajos elnök berekesztette az összevont bizottsági ülést.

Grétsy László

Tájékoztató a Nyelvművelő Munkabizottság április 13-i üléséről

Fájdalmas, szomorú eseménnyel kezdődött az ülés. Lőrincze Lajos, a bizottság jelenlegi elnöke vett búcsút keresetlen, szívből jövő szavakkal Kodály Zoltántól, aki a bizottságnak egykor szintén elnöke, majd haláláig lelkes, a magyar nyelv épségéért küzdő, köztiszteletnek örvendő tagja volt. Az ülés résztvevői — Balassa László, Grétsy László, Gulya János, Hernádi Sándor, Mosonyi Lászlóné, O. Nagy Gábor, Szathmári István és Szende Aladár — kegyelettel hallgatták a búcsúszavakat, majd egyperces néma felállással adóztak az elhunyt mester emlékének. (A megemlékezés szövegét számunk elején közöljük.)

Az ülésnek ezenkívül még egy napirendi pontja volt: a bizottság folyóiratának, a Magyar Nyelvőrnek szakmai, szerkesztési és egyéb szempontból való értékelése. (Ezért is vett részt az ülésen a Nyelvőr szerkesztőségének egy-két, a Nyelvművelő Munkabizottságba nem tartozó tagja is.) Lőrincze Lajos bevezető szavai után a jelenlevők részletesen megvitatták azt a három szakmai véleményt, amelyet munkabizottságunk felettes szervének, a Nyelvtudományi Bizottságnak felkérésére készített a Magyar Nyelvőrrel Kálmán Béla, Papp Ferenc és Szemere Gyula. Tekintve, hogy a vitában mindenki részt vett, továbbá, hogy a hozzászólók által felvetett gondolatok jó része valamilyen formában már a három előre felkért recenzens nagy alaposágról tanúskodó írásbeli jelentésében is felbukkant — a legtöbb Szemere Gyulában —, nem vállalkozom arra, hogy részletesen ismertessem magát a vitát, hanem mindössze néhány mondatban összefoglalom a legfőbb tanulságokat.

Mind a felkért bírálók, mind az ülés hozzászólói egyetértettek abban, hogy a Nyelvőr jól szerkesztett, színes, gazdag tartalmú, a lehetőségeihez mérten friss, népszerű tudományos nyelvészeti folyóirat. Rovatai általában alkalmassá teszik arra, hogy mind a

nyelvész szakemberek, mind a pedagógusok, mind pedig a művelt nagyközönség érdeklődő tagjai találjanak benne nekik tetsző, számukra hasznos tanulmányt, cikket, közleményt. A többi nyelvészeti laptól jellegében elég világosan elkülönül, tehát egészében jól tölti be hivatását.

Bár a folyóiratról kialakult általános vélemény igen jó és elismerő volt, mégis számos olyan javaslat vetődött fel, amelyet a bizottság megfontolandónak s a lehetőség szerint megvalósítandónak tartott. A legfontosabbak a következők:

Kívánatos, hogy a Nyelvőrben az eddignél több elvi jellegű nyelvművelő közlemény, továbbá több kiejtési, fogalmazási és nyelvjárási tárgyú cikk jelenjen meg.

A folyóirat legnagyobb, leggazdagabb rovata a Nyelvművelés című rovat. Arra kell törekedni, hogy a jövőben az egész rövid lélegzetű, kicsiny nyelvművelő közlemények ne ebben a rovatban, hanem „A Nyelvőr postájá”-ban lássanak napvilágot.

A lehetőség szerint — bár itt indokolt kivételek is lehetnek — óvakodni kell attól, hogy a „Szó- és szólásmagyarázatok” című rovatban nem közérdekű kifejezések magyarázata is megjelenjen.

Meg kell szüntetni a vitarovatot. A vitacikkeket mindig abban a rovatban célszerű közzétenni, amelyekben a vitaindító közlemény megjelent.

Tovább kell frissíteni, gazdagítani, színesíteni a Nyelvőr híryanagát. Az a cél, hogy az olvasók lehetőleg mindenről tudomást szerezzenek, ami a nyelvműveléssel és a nyelvi ismeretterjesztéssel kapcsolatos.

Kívánatos volna időnként egy-egy nyelvi vonatkozású körkérdéssel vagy pályázat meghirdetésével is elmélyíteni a kapcsolatot a Nyelvőr olvasói és szerzői, szerkesztői között.

Meg kell fontolni, nem volna-e érdemes a Nyelvört negyedéves folyóiratból kéthavonként megjelenő lappá tenni.

Ha megoldható, törekedni kell egy Kodály-émlékszám összeállítására, lehetőleg már a közeli jövőben.

*

Befejezésül néhány szervezeti ügyet beszéltek meg a bizottság tagjai, majd az elnök berekesztette az ülést.

Grétsy László

Nyelvi vetélkedő a televízióban. A Magyar Televízió 1967 januárjában négy részből álló sikeres nyelvi vetélkedőt rendezett „Szavak, csdálatos szavak...” címmel. A játékos nyelvi versengés résztvevői számos nyelvi, nyelvtörténeti, helyesírási feladatot oldottak meg. Az egyes fordulók tematikája nagyon változatos volt. A feladványok közt volt anagrammajáték, eszperente, vers, szókinszpróba, helyesírási totó, nyelvmémlékolvasás, idegen nyelvek felismerése, nyelvjárásismeret stb. Grétsy László állította össze és vezette a játékot.

Sz. L.